Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NILS WAHL
24 päivänä tammikuuta 2019[1]

**Asia C-660/17 P**

**RF**
**vastaan**

**Euroopan komissio**

Muutoksenhaku – Kanteen nostamiselle unionin yleisessä tuomioistuimessa asetetun määräajan noudattamatta jättäminen – Puolustautuminen – Epätavallinen viivästys postinkulussa – Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artikla – Ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaolo – Arviointiperusteet

1. Prosessuaalisen yhdenvertaisuuden takaamiseksi tuomioistuimissa menettelylliset määräajat ovat lähtökohtaisesti luonteeltaan pakottavia. Aivan kuten useimmilla kansallisilla oikeudenkäyttöalueillakaan, tällaisten määräaikojen noudattamatta jättäminen ei kuitenkaan aina johda määräajan ylittämisestä aiheutuviin oikeudenmenetyksiin unionin tuomioistuimissa vireillä olevissa menettelyissä. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan toisen kohdan mukaan ”määräajan päättyminen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este”.

2. Valituksenalaisessa määräyksessä[2] RF:n nostamalta kumoamiskanteelta katsottiin puuttuvan selvästi tutkittavaksi ottamisen edellytykset, koska kanne oli nostettu määräajan päättymisen jälkeen. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, ettei RF ollut pystynyt osoittamaan ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa sen oikeuttamiseksi, että se ei ollut noudattanut asianomaista määräaikaa oikeudenkäyntiasiakirjan allekirjoitetun alkuperäiskappaleen jättämiselle unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon. Se etenkin katsoi, että huomattava viivästys, joka johtui postipalvelujen tarjoajan sisäisistä teknisistä ongelmista, ei ole ennalta arvaamaton seikka tai ylivoimainen este.

3. Tämä RF:n tekemä valitus antaa unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden esittää ohjeita siitä, miten Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaa olisi tulkittava. Se tarjoaa unionin tuomioistuimelle näin ollen tervetulleen tilaisuuden selventää oikeuskäytäntöään, joka koskee ylivoimaisen esteen käsitteeseen läheisesti liittyvän ennalta arvaamattomien seikkojen käsitteen merkitystä.

1 Alkuperäinen kieli: englanti.

2 Määräys 13.9.2017, RF v. komissio (T-880/16, ei julkaistu, EU:T:2017:647).

## I Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *A Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntö*

4. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa, joka sisältyy perussäännön III osastoon, määrätään seuraavaa:

”Työjärjestyksessä määrätään määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi.

Määräajan päättyminen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este.”

5. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 53 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa määrätään III osastossa.

Asian käsittelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa koskevia täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa sen työjärjestyksessä. – –”

### *B Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestys*

6. Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen [3] III osasto koskee kanteita. Kyseisen osaston 1 luvun 4 jaksossa vahvistetaan määräaikoja koskevat säännöt.

7. Työjärjestyksen 58 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Perussopimuksissa, perussäännössä ja tässä työjärjestyksessä määrätyt oikeudenkäynnissä noudatettavat määräajat lasketaan seuraavasti:

– –

b) Viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika päättyy sen päivän päättyessä, joka määräajan viimeisenä viikkona, kuukautena tai vuotena vastaa nimeltään tai järjestysnumeroltaan sitä päivää, jona se tapahtuma sattui tai se toimi suoritettiin, josta määräaika on laskettava. Jos kuukausina tai vuosina ilmaistun määräajan näin laskettua päättymispäivää ei ole määräajan viimeisenä kuukautena, määräaika päättyy kyseisen kuukauden viimeisen päivän päättyessä.

– –”

8. Samaan jaksoon kuuluva 60 artikla koskee tällaisten määräaikojen pidentämistä pitkien etäisyyksien vuoksi. Sen mukaan ”oikeudenkäynnissä noudatettavia määräaikoja pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä”.

9. Työjärjestyksen III osaston 2 luku koskee oikeudenkäyntiasiakirjoja. Siihen kuuluvassa 72 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Oikeudenkäyntiasiakirja on joko jätettävä kirjaamoon paperimuotoisena, tapauksen mukaan sen jälkeen, kun tämän asiakirjan alkuperäiskappaleesta on lähetetty jäljennös telekopiolaitteella 73 artiklan 3 kohdan mukaisesti, tai toimitettava sillä tavalla kuin 74 artiklan nojalla tehdyssä unionin yleisen tuomioistuimen päätöksessä määrätään.

3 EUVL 2015, L 105, s. 1.

2. Kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat on päivättävä. Oikeudenkäynnissä noudatettavia määräaikoja laskettaessa otetaan huomioon ainoastaan päivämäärä ja kellonaika Luxemburgin suurherttuakunnassa sillä hetkellä, kun asiakirja jätetään kirjaamoon.

– –”

10. Työjärjestyksen 73 artiklassa määrätään seuraavaa:

”– –

2. Oikeudenkäyntikirjasta ja kaikista siinä mainituista liitteistä on jätettävä alkuperäiskappaleen lisäksi kolme jäljennöstä unionin yleistä tuomioistuinta varten ja lisäksi yksi jäljennös kutakin asianosaista varten. Asianosaisen, joka jättää asiakirjat, on todistettava jäljennökset oikeiksi.

3. Poiketen siitä, mitä 72 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä määrätään, ratkaistaessa, onko oikeudenkäynnissä noudatettavaa määräaikaa noudatettu, otetaan huomioon päivä ja kellonaika, jona täydellinen jäljennös oikeudenkäyntiasiakirjan allekirjoitetusta alkuperäiskappaleesta – – [saapuu] kirjaamoon telekopiolaitteella, jos asiakirjan allekirjoitettu alkuperäiskappale – – jätetään kirjaamoon viimeistään kymmenentenä päivänä sen jälkeen. Tähän kymmenen päivän määräaikaan ei sovelleta 60 artiklaa.”

### *C Muut asian kannalta merkitykselliset määräykset*

11. Käytännön määräyksissä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen täytäntöönpanosta (jäljempänä unionin yleisen tuomioistuimen käytännön määräykset)[4] määrätään oikeudenkäyntiasiakirjojen jättämisestä muun muassa seuraavaa:

”79. Ratkaistaessa, onko määräaikaa noudatettu, otetaan huomioon päivä, jona oikeudenkäyntiasiakirja on jätetty telekopiolaitteella, vain siinä tapauksessa, että telekopiolaitteella toimitetun asiakirjan alkuperäiskappale, jossa on oikeudenkäyntiedustajan omakätinen allekirjoitus, jätetään kirjaamoon työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdan määräysten mukaisesti viimeistään kymmenentenä päivänä sen jälkeen.

80. Oikeudenkäyntiedustajan omakätisesti allekirjoittama alkuperäinen asiakirja on lähetettävä viipymättä ja välittömästi sen jälkeen, kun se on lähetetty telekopiolaitteella, eikä siihen saa tehdä vähäisiäkään korjauksia tai muutoksia.

81. Jos oikeudenkäyntiedustajan omakätisesti allekirjoittama alkuperäinen asiakirja ja kirjaamoon telekopiolaitteella aikaisemmin saapunut jäljennös eroavat toisistaan, saapumispäivänä pidetään allekirjoitetun alkuperäisen asiakirjan jättämispäivää.”

12. Käytännön ohjeissa asianosaisille unionin tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa (jäljempänä unionin tuomioistuimen käytännön ohjeet)[5] todetaan oikeudenkäyntiasiakirjojen jättämisestä ja lähettämisestä muun muassa seuraavaa:

”42. – – [oikeudenkäyntiasiakirja] voidaan lähettää unionin tuomioistuimelle myös postilähetyksenä.– – työjärjestyksen 57 artiklan 7 kohdan mukaan asian käsittelyssä noudatettavia määräaikoja laskettaessa otetaan huomioon ainoastaan päivä ja kellonaika, jona alkuperäiskappale on jätetty kirjaamoon. Määräajan ylittämisestä aiheutuvien oikeudenmenetysten välttämiseksi on siten

4 EUVL 2015, L 152, s. 1.

5 EUVL 2014, L 31, s. 1.

erittäin suositeltavaa, että kyseinen postilähetys lähetetään kirjattuna lähetyksenä tai pikalähetyksenä useita päiviä ennen oikeudenkäyntiasiakirjan jättämistä koskevan määräajan päättymistä.

43. – – Oikeudenkäyntiasiakirjan [allekirjoitetun jäljennöksen] toimittaminen [telekopiolaitteella tai sähköpostilla] on – – asian käsittelyssä noudatettavien määräaikojen kannalta pätevä vain, jos asiakirjan allekirjoitettu alkuperäiskappale – – [saapuu] kirjaamoon kymmenen päivän kuluessa [jäljennöksen] lähettämisestä. Alkuperäiskappale on sen vuoksi lähetettävä viipymättä jäljennöksen lähettämisen jälkeen, eikä siihen saa tehdä vähäisiäkään korjauksia tai muutoksia. Jos allekirjoitettu alkuperäiskappale ja sitä ennen lähetetty jäljennös eroavat toisistaan, vain allekirjoitetun alkuperäiskappaleen jättämispäivä otetaan huomioon."

## II Asian tausta ja valituksenalainen määräys

13. RF:n kanne, jossa vaadittiin kumoamaan komission 15.9.2016 antama päätös C(2016) 5925 final, jolla hylättiin kantelu asiassa COMP AT.40251 – Rautatieliikenne, tavaroiden huolinta (jäljempänä kyseessä oleva päätös), lähetettiin unionin yleiseen tuomioistuimeen telekopiolaitteella 18.11.2016. Allekirjoitettu alkuperäiskappale saapui unionin yleiseen tuomioistuimeen 5.12.2016, 17 päivää sen jälkeen, kun kannekirjelmän jäljennös oli lähetetty telekopiolaitteella.

14. Sovellettavasta menettelyllisestä määräajasta unionin yleinen tuomioistuin esitti seuraavat toteamukset: 1) kyseessä oleva päätös oli annettu tiedoksi RF:lle 19.9.2016; 2) SEUT 263 artiklan kuudennen kohdan mukaisesti kumoamiskanne oli pantava vireille kahden kuukauden kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi; 3) kun unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 58 artiklan 1 kohtaa ja 60 artiklaa sovelletaan yhdessä, määräaika kanteen nostamiselle oli päättynyt 29.11.2016 keskiyöllä; 4) unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdan mukaisesti ratkaistaessa, minä päivänä kanne jätettiin, ei voitu ottaa huomioon ennen tämän määräajan päättymistä telekopiolaitteella lähetettyä jäljennöstä, koska allekirjoitettu alkuperäiskappale ei ollut saapunut unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon viimeistään kymmenentenä päivänä jäljennöksen saapumisesta, kuten kyseisessä määräyksessä edellytetään; ja 5) kanne oli näin ollen jätetty määräajan päättymisen jälkeen.[6]

15. Valituksenalaisesta määräyksestä myös ilmenee, että allekirjoitettu alkuperäiskappale oli lähetetty postissa samana päivänä, kuin kannekirjelmä oli lähetetty unionin yleiseen tuomioistuimeen telekopiolaitteella. RF:n mukaan aika, jonka Poczta Polska, suurin postialan toimija Puolassa, käytti allekirjoitetun alkuperäiskappaleen sisältäneen lähetyksen kuljettamiseen (17 päivää), oli kuitenkin ylittänyt kuljetuksen tavanomaisen keston. Koska lähetyksen toimitus perille myöhässä johtui Poczta Polskan sisäisestä teknisestä ongelmasta, RF väitti toimineensa sellaisella huolellisuudella, jota siltä voidaan kohtuudella odottaa. Se etenkin katsoi, että alkuperäiskappale oli jätetty myöhässä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettujen ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen vuoksi ja että kannetta ei tästä syystä tulisi pitää myöhässä nostettuna.[7]

16. Siitä, olivatko olosuhteet, joihin RF vetosi, riittäviä osoittamaan ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaolon, unionin yleinen tuomioistuin muistutti ensinnäkin käsittelyn ensimmäisessä vaiheessa, että menettelyn vireillepanoa koskevat määräajat ovat luonteeltaan pakottavia, toiseksi, että ennalta arvaamattomiin seikkoihin tai ylivoimaiseen esteeseen voidaan vedota ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, ja kolmanneksi, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kantajan on seurattava tarkkaan asian käsittelyn vaiheita ja erityisesti osoitettava huolellisuutta noudattaakseen asetettuja määräaikoja.[8]

6 Valituksenalaisen määräyksen 6–11 kohta.

7 Valituksenalaisen määräyksen 12 ja 14 kohta.

8 Valituksenalaisen määräyksen 15–17 kohta.

17. Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin totesi, ettei kantaja voinut vedota ennalta arvaamattomiin seikkoihin tai ylivoimaiseen esteeseen tilanteessa, jossa huolellinen ja järkevä henkilö olisi objektiivisesti voinut välttää kanteen nostamisen määräajan päättymisen. Unionin yleinen tuomioistuin myös katsoi, että ennalta arvaamattomana seikkana tai ylivoimaisena esteenä voidaan pitää ainoastaan tapahtumaa, jota ei voida välttää ja joka on siten ratkaiseva syy määräajan ylittymiselle. [9]

18. Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen mukaan sen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdasta ei voida päätellä, että postinkulun kestäminen yli kyseisessä määräyksessä mainitut 10 päivää muodostaisi automaattisesti ennalta arvaamattoman seikan tai ylivoimaisen esteen. [10] Se viittasi tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen määräykseen Faktor B. i W. Gęsina, [11] jonka tosiseikoissa ja käsiteltävän asian tosiseikoissa on selvästikin yhtäläisyyksiä. Kyseisessä määräyksessä unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin, jonka mukaan kantaja ei ollut osoittanut ennalta arvaamattoman seikan tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa. [12]

19. Käsittelyn toisessa vaiheessa unionin yleinen tuomioistuin tutki, oliko RF osoittanut ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaolon.

20. Tarkemmin ottaen unionin yleinen tuomioistuin tutki, oliko viivästys postinkulussa ratkaiseva syy siihen, että RF oli nostanut kanteen myöhässä, ja oliko se tapahtuma, jota RF ei olisi voinut välttää. Ottaen huomioon yhtäältä RF:n esittämät selitykset ja toisaalta sen velvoitteen seurata tarkkaan lähetyksen etenemistä unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei RF ollut pystynyt osoittamaan ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa. Se etenkin huomautti, ettei RF ollut selittänyt, mitä toimia se oli toteuttanut sen jälkeen, kun alkuperäiskappaleen sisältävä lähetys oli jätetty postipalvelujen tarjoajan kuljetettavaksi. [13]

21. Unionin yleinen tuomioistuin totesi näin ollen, että kumoamiskanteelta puuttuivat selvästi tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

## III Menettely unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

22. RF vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen määräyksen ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen uudelleen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi aineellisen kysymyksen osalta siten, että siitä voi valittaa

– toissijaisesti – jos unionin tuomioistuin katsoo, että edellytykset asian ratkaisemiseksi lopullisesti täyttyvät tässä asiassa – kumoaa valituksenalaisen määräyksen ja hyväksyy ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt vaatimukset kokonaisuudessaan

– velvoittaa Euroopan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23. Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja velvoittaa RF:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24. Työjärjestyksensä 76 artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin tuomioistuin päätti, ettei istuntoa asianosaisten kuulemiseksi pidetä.

9 Valituksenalaisen määräyksen 18 ja 19 kohta.

10 Valituksenalaisen määräyksen 20 kohta.

11 Määräys 30.9.2014, Faktor B. i W. Gęsina v. komissio (C-138/14 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2256).

12 Idem., 20–25 kohta.

13 Valituksenalaisen määräyksen 22–27 kohta.

## IV Asian tarkastelu

25. RF vetoaa valituksensa tueksi neljään valitusperusteeseen. Ensimmäisen valitusperusteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaa, luettuna yhdessä sen 53 artiklan kanssa. Toisen valitusperusteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin rikkoi työjärjestyksensä 126 artiklaa,[14] koska se totesi, että RF:n kanteelta puuttuivat selvästi tutkittavaksi ottamisen edellytykset. Kolmannen valitusperusteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti, ettei RF ollut näyttänyt toteen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettujen ennalta arvaamattomien seikkojen olemassaoloa. RF:n neljännen valitusperusteen mukaan valituksenalaisella määräyksellä rikottiin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 1 artiklaa, 6 artiklan 1 kappaletta ja 14 artiklaa.

26. Komissio väittää, että RF:n esittämät valitusperusteet on osittain hylättävä perusteettomina (ensimmäinen ja toinen valitusperuste) ja osittain jätettävä tutkimatta (kolmas ja neljäs valitusperuste).

### *A Arviointi*

#### *1. Ensimmäinen ja toinen valitusperuste*

27. Ensimmäisellä ja toisella valitusperusteellaan, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa, RF väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 126 artiklan perusteella, että RF:n kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat (toinen valitusperuste). Tämä virhe perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan virheelliseen tulkintaan (ensimmäinen valitusperuste). RF väittää erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin teki virheen sekoittaessaan ylivoimaisen esteen ja ennalta arvaamattomien seikkojen käsitteet. RF väittää tältä osin, että valituksenalaisessa määräyksessä sekoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön laatijoiden ennalta arvaamattomien seikkojen ja ylivoimaisen esteen käsitteiden välillä tekemä selkeä ero. RF väittää myös, että unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklasta on syrjivä, sillä siinä asetetaan kauempana unionin tuomioistuimesta asuvat epäedulliseen asemaan.

28. Komissio on tästä eri mieltä. Se väittää, että unionin yleinen tuomioistuin noudatti johdonmukaista oikeuskäytäntöä, jossa ei erotella ennalta arvaamattomia seikkoja ja ylivoimaista estettä. Lisäksi se huomauttaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan suppea tulkinta, jonka mukaan postinkulussa ilmenevä ongelma ei voi yksin muodostaa ennalta arvaamatonta seikkaa tai ylivoimaista estettä, on neutraali eikä vaikuta haitallisesti niihin, joiden maantieteellinen etäisyys Euroopan unionin tuomioistuimeen on suurempi.

##### *a) Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan mukaisten ”ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen” arviointi: kaksi käsitettä – yksi arviointiperuste*

29. Molempien asianosaisten perusteluissa on omat ansionsa.

14 Kyseisen määräyksen sanamuoto on seuraava: ”Jos kanne on selvästi unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuulumaton tai kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai kanne selvästi on oikeudellisesti täysin perusteeton, unionin yleinen tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta milloin tahansa päättää asian käsittelyä jatkamatta ratkaista asian perustellulla määräyksellä.”

30. Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, joka koskee mahdollisuutta välttää määräajan ylittämisestä aiheutuvat oikeudenmenetykset Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan perusteella, ei erotella selkeästi ennalta arvaamattomien seikkojen ja ylivoimaisen esteen käsitteitä. Oikeuskäytännössä nämä käsitteet niputetaan usein yhteen ja niitä tutkitaan täysin samojen perusteiden mukaisesti eikä niiden mahdollisia eroja selitetä lähemmin.

31. Poikkeuksia menettelyllisistä määräajoista koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön juuret ovat oikeuskäytännössä, joka koskee ylivoimaista estettä maatalouslainsäädännön alalla.[15] Erityisen merkittävä on tuomioon Busseni[16] perustuva oikeuskäytäntölinja, jossa määritellään ylivoimainen este siten, että tämä käsite tarkoittaa ”sellaisia ulkoisia seikkoja, joiden vuoksi kyseisen asian toteuttaminen muuttuu mahdottomaksi. Vaikkei vaaditakaan ehdotonta mahdottomuutta, vaaditaan kuitenkin, että kyseessä ovat sellaiset henkilön tahdosta riippumattomat epätavalliset vaikeudet, jotka osoittautuvat väistämättömiksi, vaikka kaikkea tarvittavaa huolellisuutta olisikin noudatettu”.[17]

32. Samankaltainen määritelmä on otettu käyttöön menettelyllisten määräaikojen yhteydessä, nimittäin määritelmä, joka käsittää sekä ennalta arvaamattomat seikat että ylivoimaisen esteen. Tuomiosta Bayer v. komissio[18] voidaan päätellä, että ennalta arvaamattomien seikkojen käsite ja ylivoimaisen esteen käsite sisältävät kumpikin kaksi osatekijää.[19] Nämä käsitteet sisältävät objektiivisen osatekijän, joka liittyy epätavallisiin ja asianosaisesta riippumattomiin seikkoihin, ja subjektiivisen osatekijän, joka liittyy asianomaisen velvollisuuteen suojautua epätavallisen tapahtuman seurauksia vastaan ryhtymällä tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, jotka eivät vaadi kohtuuttomia uhrauksia. Unionin tuomioistuin on tältä osin selittänyt, että voidakseen vedota ennalta arvaamattomiin seikkoihin tai ylivoimaiseen esteeseen asianosaisen on seurattava tarkkaan asian käsittelyn vaiheita ja erityisesti osoitettava huolellisuutta noudattaakseen asetettuja määräaikoja.[20]

33. Vaikka unionin tuomioistuin ei tietääkseni ole koskaan tehnyt selkeää eroa näiden kahden käsitteen välillä, voidaan kohtuudella olettaa, ettei niiden soveltamisala ole täysin sama.

34. Miten nämä käsitteet tulisi ymmärtää, kun kyse on menettelyistä unionin tuomioistuimissa?

35. Katson tältä osin, että ylivoimainen este (force majeure, ts. vis major) tarkoittaa rajatumpaa joukkoa äärimmäisiä tapahtumia tai ”Jumalan toimia”. Näihin tapahtumiin kuuluisivat joka tapauksessa luonnonkatastrofit, kuten suuret tulvat, maanjäristykset ja hurrikaanit, mutta niihin voi kuulua myös muita (ihmisen aiheuttamia) olosuhteita, joita on mahdotonta estää.[21] Ylivoimainen este tarkoittaa siten mielestäni ulkoista voimaa, joka estää asianosaista täyttämästä velvoitetta ja joka ei anna kyseiselle asianosaiselle mahdollisuutta toimia toisin (näin olisi esimerkiksi silloin, jos lentorahtina kuljetettavaa lähetystä ei voitaisi toimittaa perille, koska sitä kuljettava lentokone syöksyi mereen).

15 Ks. esim. tuomio 11.7.1968, Schwarzwaldmilch (4/68, EU:C:1968:41, s. 385); tuomio 17.12.1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114, 24 kohta) ja tuomio 30.1.1974, Kampffmeyer (158/73, EU:C:1974:8, 8 kohta).

16 Tuomio 9.2.1984, Acciaierie e Ferriere Busseni v. komissio (284/82, EU:C:1984:47).

17 Tuomio 9.2.1984, Acciaierie e Ferriere Busseni v. komissio (284/82, EU:C:1984:47, 11 kohta); tuomio 30.5.1984, Ferriera Vittoria v. komissio (224/83, EU:C:1984:208, 13 kohta) ja tuomio 12.7.1984, Ferriera Valsabbia v. komissio (209/83, EU:C:1984:274, 21 kohta).

18 Tuomio 15.12.1994, Bayer v. komissio (C-195/91 P, EU:C:1994:412).

19 Jo julkisasiamies Capotorti totesi näin ylivoimaisesta esteestä. Ks. julkisasiamies Capotortin ratkaisuehdotukset Milch-, Fett- und Eierkontor (42/79, ei julkaistu, EU:C:1979:259, s. 3723) ja Ferriera Valsabbia ym. v. komissio (154/78, 205/78, 206/78, 226/78–228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 ja 85/79, EU:C:1979:275, s. 1067).

20 Erityisesti tuomio 15.12.1994, Bayer v. komissio (C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32 kohta) ja tuomio 22.9.2011, Bell & Ross v. SMHV (C-426/10 P, EU:C:2011:612, 48 kohta). Ks. myös tuomio 23.4.2013, Gbagbo ym. v. neuvosto (C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 72 kohta) ja määräys 8.11.2007, Belgia v. komissio (C-242/07 P, EU:C:2007:672, 17 kohta).

21 Vaikuttaa siltä, että unionin tuomioistuin luokittelee sodan ylivoimaiseksi esteeksi eikä ennalta arvaamattomaksi seikaksi. Ks. vastaavasti tuomio 23.4.2013, Gbagbo ym. v. neuvosto (C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 72 kohta).

36. Toisaalta ennalta arvaamattomien seikkojen käsite on nähdäkseni hieman joustavampi. Se voi käsittää laajemman joukon olosuhteita, jotka eivät kuulu ylivoimaisen esteen käsitteeseen. Niihin voisivat kuulua useat epätavalliset olosuhteet, kuten tekniset häiriöt, sähkökatkot tai viestintäjärjestelmien viat.

37. Näiden käsitteiden määritteleminen suhteessa toisiinsa perustuu jossain määrin subjektiiviseen harkintaan, ja käsitteet voivat jopa olla osittain päällekkäiset. Riippumatta siitä, mihin raja näiden kahden käsitteen välille vedetään, on selvää, että ne liittyvät toisiinsa hyvin läheisesti ja että niillä tarkoitetaan poikkeuksellisia olosuhteita, joissa menettelyllisten määräaikojen – joita on muutoin tulkittava suppeasti – soveltamisesta voidaan tehdä poikkeuksia. Määräaikojen tiukka soveltaminen nimittäin vastaa lähtökohtaisesti oikeusvarmuuden vaatimuksia ja tarvetta välttää oikeudenkäytössä kaikkea syrjintää ja mielivaltaista kohtelua.[22]

38. Samanaikaisesti on kuitenkin syytä korostaa, että unionin lainsäätäjä on päättänyt ottaa käyttöön tätä hyvin perustavaa menettelyllistä periaatetta koskevan poikkeuksen määräyksellä, joka mahdollistaa tällaisista määräajoista poikkeamisen. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan mukaan *sekä* ennalta arvaamattomat seikat *että* ylivoimainen este ovat perusteita näistä määräajoista poikkeamiseen.

39. Päätös sisällyttää molemmat käsitteet Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaan on mielestäni vankka osoitus siitä, ettei unionin lainsäätäjän tarkoituksena ollut, että 45 artiklan soveltamisalaan kuuluvien olosuhteiden luetteloa tulkitaan liian suppeasti. Tämä valinta on myös hyvä osoitus siitä, ettei unionin lainsäätäjä halunnut laatia tyhjentävää luetteloa olosuhteista, joihin voidaan vedota menettelyllisistä määräajoista poikkeamiseksi, vaan pikemminkin joustavan määräyksen, jota voidaan mukauttaa yksittäistapauksen olosuhteisiin.

40. Arviointiperuste, jota unionin tuomioistuin on käyttänyt sen selvittämiseen, onko kyse ennalta arvaamattomista seikoista tai ylivoimaisesta esteestä, kuvastaa nähdäkseni näitä valintoja. Vaikka on totta, että unionin tuomioistuin on toistuvasti katsonut, että menettelyllisistä määräajoista voidaan poiketa ainoastaan täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa,[23] tämän arviointiperusteen avulla unionin tuomioistuin voi arvioida joustavasti kussakin yksittäistapauksessa sen erityispiirteiden perusteella, onko asetetun määräajan ylittymisen aiheuttanut tapahtuma, jota asianosainen ei ole kohtuudella voinut ennakoida eikä siten välttää tavalla, joka ei vaadi kohtuuttomia uhrauksia.

41. Tulkitsen unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä siten, että ”ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen” olemassaoloa olisi näin ollen arvioitava yhdessä, käsiteryhmänä, sen saman arviointiperusteen perusteella, jossa painotetaan niiden toimenpiteiden kohtuullisuutta, joita kyseiseltä asianosaiselta voidaan edellyttää asetetun määräajan ylittymisen välttämiseksi: varmistamalla tapauskohtaisesti, että yhtäältä menettelysääntöjen rikkominen tapahtui kyseisestä asianosaisesta riippumattomissa epätavallisissa olosuhteissa ja että toisaalta kyseinen asianosainen on välttääkseen epätavallisen tapahtuman seuraukset ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka eivät vaadi kohtuuttomia uhrauksia.

42. Kuten väistämättä on silloin, kun edellytetään olosuhteiden arviointia, vastaus siihen, mikä yhtäältä on epätavallinen tapahtuma ja mitä toisaalta ovat tarkoituksenmukaiset toimenpiteet tämän tapahtuman kielteisten seurausten välttämiseksi, riippuu kunkin tapauksen erityispiirteistä.

22 Tuomio 23.4.2013, Gbagbo ym. v. neuvosto (C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. myös määräys 7.5.1998, Irlanti v. komissio (C-239/97, EU:C:1998:213, 7 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Tuomio 14.12.2016, SV Capital v. EPV (C-577/15 P, EU:C:2016:947, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 22.9.2011, Bell & Ross v. SMHV (C-426/10 P, EU:C:2011:612, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43. Lähtökohtana on se, että soveltamalla tätä verrattain joustavaa arviointiperustetta on mahdollista varmistaa asianosaisten prosessuaalinen yhdenvertaisuus tilanteissa, joissa menettelyllisten määräaikojen tiukka soveltaminen asettaisi menettelyn osapuolet eriarvoiseen asemaan.

*b) Oikeudellinen virhe valituksenalaisessa määräyksessä*

44. Valituksenalaisessa määräyksessä unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut tiukempaa arviointiperustetta kuin se, jota unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on käytetty. Sulkiessaan käsiteltävässä asiassa pois sen, että kyse on ennalta arvaamattomista seikoista tai ylivoimaisesta esteestä, unionin yleinen tuomioistuin arvioi sitä, oliko määräajan ylittämisen aiheuttanut tapahtuma, jota ei olisi voitu välttää. [24]

45. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin käytti valituksenalaisessa määräyksessä tuomioon Bayer v. komissio perustuvaa arviointiperustetta, se itse asiassa totesi, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettu ennalta arvaamaton seikka tai ylivoimainen este voi olla olemassa vain, jos kyseistä tapahtumaa ei voida välttää ja jos se on näin ollen ratkaiseva syy siihen, miksi asianosainen ei ole noudattanut asetettua määräaikaa (”väistämättömyyttä koskeva edellytys”). [25] Se myös katsoi, että postinkulun hitaus ei yksin voi olla ennalta arvaamaton seikka tai ylivoimainen este, ellei tapaukseen liity muita erityisolosuhteita, kuten lakko, hallinnollinen virhe tai luonnonkatastrofi. [26]

46. Kuten edellä mainittiin, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään yhtäältä, että asetetun määräajan noudattamatta jättäminen on aiheutunut kyseisestä asianosaisesta riippumattomasta ulkoisesta ja epätavallisesta tapahtumasta (objektiivinen osatekijä). Toisaalta suojautuakseen epätavallisten tapahtumien seurauksia vastaan asianosaisten on ryhdyttävä tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, mutta niiltä ei vaadita kohtuuttomia uhrauksia asetetun määräajan ylittämisen välttämiseksi. Tältä osin asianosaisten on seurattava tarkkaan ”asian käsittelyn vaiheita” ja erityisesti osoitettava huolellisuutta noudattaakseen asetettuja määräaikoja (subjektiivinen osatekijä). [27]

47. Kyseisessä oikeuskäytännössä ei sitä vastoin edellytetä lisäksi, että epätavallista tapahtumaa ei olisi voitu välttää. Tällaisen lisäedellytyksen soveltaminen kaventaisi Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan soveltamisalaa huomattavasti siten, että se koskisi pelkästään tilanteita, joissa on kyse lähes mahdottomuudesta vaikkei täydellisestä mahdottomuudesta.

48. Kuten komissio huomauttaa, on totta, että unionin tuomioistuin on hyväksynyt ainakin yhdessä tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa määräyksessä omaksuman lähestymistavan. Tämä tapaus oli unionin tuomioistuimen määräys Faktor B. i W. Gęsina. [28] Kyseisessä määräyksessä unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen puuttumisesta väistämättömyyttä koskevan edellytyksen soveltamisen perusteella. [29] Aivan kuten käsiteltävässä asiassa, kyseisessä määräyksessä oli kyse siitä, saattoiko kantaja vedota postinkulun (Puolasta Luxemburgiin) huomattavaan viivästymiseen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettujen ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaolon osoittamiseksi. [30]

24 Valituksenalaisen määräyksen 25–27 kohta.

25 Valituksenalaisen määräyksen 19 kohta.

26 Valituksenalaisen määräyksen 21 kohta.

27 Tuomio 15.12.1994, Bayer v. komissio (C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32 kohta).

28 Määräys 30.9.2014, Faktor B. i W. Gęsina v. komissio (C-138/14 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2256).

29 Idem., 19 ja 20 kohta.

30 Idem., 10 ja 11 kohta.

49. Kyseinen määräys (kuten valituksenalainen määräyskin) vaikuttaa poikkeavan tuomioon Bayer v. komissio perustuvasta oikeuskäytäntölinjasta. Näin on siltä osin, kuin unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen suorittaman väistämättömyyttä koskevan edellytyksen soveltamisen.

50. Ei pidä unohtaa, että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 72 artiklan, sellaisena kuin sitä sovelletaan käsiteltävässä asiassa, mukaan asianosaiset voivat jättää oikeudenkäyntiasiakirjoja kirjaamoon paperimuotoisina. Mainitun työjärjestyksen mukaan asianosaisilla oli tämä mahdollisuus edelleen siitä huolimatta, että Euroopan unionin tuomioistuimessa on käytössä e-Curia-sovellus, jossa asianosaiset voivat jättää oikeudenkäyntiasiakirjoja sähköisesti. [31]

51. Tässä yhteydessä on syytä mainita myös unionin yleisen tuomioistuimen käytännön määräykset ja unionin tuomioistuimen käytännön ohjeet. Näihin määräyksiin ja ohjeisiin sisältyy nimenomaisesti asianosaisen mahdollisuus lähettää oikeudenkäyntiasiakirjoja postitse. [32] Tältä osin niissä todetaan, että sen varmistamiseksi, että telekopiolaitteella lähetetty jäljennös otetaan huomioon määräajan noudattamisen yhteydessä, asianosaisen on lähetettävä allekirjoitettu alkuperäiskappale viipymättä jäljennöksen telekopiolaitteella lähettämisen jälkeen. [33]

52. Unionin yleisen tuomioistuimen soveltama väistämättömyyttä koskeva edellytys tarkoittaa kuitenkin sitä, että epätavallinen viivästys postinkulussa jää automaattisesti Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle.

53. Kaikki asianosaiset eivät voi jättää oikeudenkäyntiasiakirjoja unionin tuomioistuimiin henkilökohtaisesti ilman kohtuuttomia uhrauksia. Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä, sellaisena kuin sitä sovelletaan käsiteltävässä asiassa, annetaan nimenomaisesti asianosaisille mahdollisuus jättää oikeudenkäyntiasiakirjoja paperimuotoisina, joten postinkulun viivästysten ehdoton poissulkeminen olisi mielestäni ristiriidassa sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen kanssa.

54. Näistä syistä katson, että valituksenalaisessa määräyksessä on oikeudellinen virhe.

55. On kuitenkin tutkittava, miten ennalta arvaamattomien seikkojen ja ylivoimaisen esteen olemassaoloa olisi konkreettisemmin arvioitava oikeuskäytännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

*c) Arvioinnin luonne ja tekijät, jotka on otettava huomioon arvioitaessa, onko asianosainen noudattanut riittävää huolellisuutta*

56. Tähän kysymykseen ei ole helppo vastata unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella. Näin on siksi, että olosuhteiden, joihin asianosaiset ovat vedonneet osoittaakseen ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaolon, arviointi tuomiossa Bayer v. komissio vahvistettujen perusteiden mukaisesti liittyy viime kädessä tosiseikkojen arviointiin.

31 Ks. unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 74 artikla ja oikeudenkäyntiasiakirjojen jättämisestä ja vastaanottamisesta e-Curia-sovelluksella 14.9.2011 annettu unionin yleisen tuomioistuimen päätös (EUVL 2011, C 289, s. 9). E-Curia-sovelluksen käyttö unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyissä on ollut pakollista 1.12.2018 alkaen.

32 Ks. erityisesti unionin yleisen tuomioistuimen käytännön määräysten 79–81 kohta ja unionin tuomioistuimen käytännön ohjeiden 42 ja 43 kohta.

33 Ainoastaan postitse lähetettävien asiakirjojen osalta unionin tuomioistuin suosittaa lähettämistä pikalähetyksenä tai kirjattuna lähetyksenä. Tällaista suositusta ei esitetä asianosaisille, jotka haluavat käyttää telekopiolaitetta tai sähköpostia unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

57. On kuitenkin syytä muistaa, että menettelyllisistä määräajoista poikkeamisen oikeuttavien olosuhteiden olemassaoloa on arvioitava Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaan vetoavan asianosaisen esittämien tekijöiden perusteella: kyseisen määräyksen mukaan asianosaisen on osoitettava, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este. Kyseisen asianosaisen on siten osoitettava, että a) ilmeni asianosaisesta riippumaton epätavallinen tapahtuma (objektiivinen osatekijä) ja että b) se on ryhtynyt kaikkiin toimenpiteisiin, joita siltä voidaan kohtuudella odottaa, välttääkseen asetetun määräajan ylittämisen (subjektiivinen osatekijä).

58. Kuten edellä todettiin, oikeuskäytännöstä esittämäni tulkinnan mukaan epätavallista viivästystä postinkulussa ei pitäisi jättää suoralta kädeltä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan soveltamisalan ulkopuolella. Nykyisin voidaan kohtuudella olettaa, että posti saapuu, ainakin periaatteessa, määräpaikkaansa missä tahansa Euroopassa 10 päivän sisällä. Toimitusaikaa, joka ylittää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdassa määrätyt 10 lisäpäivää, voidaan nähdäkseni kuvata (kyseisestä asianosaisesta riippumattomaksi) epätavalliseksi tapahtumaksi. [34]

59. Tästä syystä objektiivisen osatekijän (a) täyttymiseksi pitäisi riittää se, että asianosainen osoittaa, että asetetun määräajan noudattamatta jättäminen johtui *epätavallisesta* viivästyksestä postinkulussa. Tältä osin ei pitäisi olla tarpeen näyttää toteen, että kyseinen viivästys aiheutui sellaisesta poikkeuksellisesta tapahtumasta kuin lakko, luonnonkatastrofi tai hallinnollinen virhe. [35]

60. Tiedämme kuitenkin kokemuksesta, että toimitusajat voivat vaihdella ja että postinkulussa ilmenee toisinaan (huomattaviakin) viivästyksiä. Tästä syystä selvitettäessä objektiivisen osatekijän täyttymistä on otettava asianmukaisesti huomioon, onko viivästys epätavallinen, kun otetaan huomioon olosuhteet ja etenkin sellaiset tekijät kuin etäisyys, vuodenaika ja niin edelleen.

61. Kun on todettu, että viivästys oli epätavallinen tapauksen olosuhteissa, on myös tutkittava, onko asianosainen ryhtynyt kaikkiin toimenpiteisiin, joita siltä voidaan kohtuudella odottaa, välttääkseen määräajan ylittämisen.

62. Subjektiivisen osatekijän (b) täyttymisen määrittämisessä on otettava huomioon useita tekijöitä.

63. Ensinnäkin on tärkeää selvittää, *milloin* kanteen allekirjoitettu alkuperäiskappale jätettiin postipalvelun kuljetettavaksi. Unionin yleisen tuomioistuimen käytännön määräysten 80 kohdan noudattaminen – toisin sanoen se, että alkuperäinen asiakirja lähetettiin viipymättä samana päivänä, kun jäljennös lähetettiin telekopiolaitteella, tai viimeistään seuraavana päivänä – on nähdäkseni osoitus huolellisesta menettelystä. [36]

64. Toiseksi asianosaiselta ei pidä edellyttää tarjolla olevien kalleimpien kansainvälisten kuljetuspalvelujen käyttämistä, jos edullisempi palvelu vaikuttaa lähtökohtaisesti riittävältä sen varmistamiseksi, että allekirjoitettu alkuperäiskappale toimitetaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon asetetussa määräajassa. [37] Koska viivästyksiä kuitenkin ilmenee, asianosaisen, joka päättää lähettää oikeudenkäyntiasiakirjan postitse eikä e-Curia-sovelluksella, on mielestäni ryhdyttävä tällaisiin varotoimiin, joita huolelliselta henkilöltä voidaan kohtuudella odottaa. Olosuhteista riippuen (esimerkiksi, jos palveluntarjoaja on tiettävästi epäluotettava tai jos määräaika päättyy kansallisen vapaapäivän tietämillä) huolellisuus voi näin ollen edellyttää, että allekirjoitettu alkuperäiskappale lähetetään lähettipalvelussa, pikalähetyksenä tai vähintäänkin kirjattuna lähetyksenä.

34 Yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14) liitteestä ilmenee, että 97 prosenttia unionin sisäisen ulkomaanpostin lähetyksistä on toimitettava perille viiden työpäivän kuluessa lähetyksen jättöpäivästä.

35 Ks. valituksenalaisen määräyksen 27 kohta.

36 Ks. vastaavasti määräys 7.5.1998, Irlanti v. komissio (C-239/97, EU:C:1998:213, 9 kohta) ja määräys 18.1.2005, Zuazaga Meabe v. SMHV (C-325/03 P, EU:C:2005:28, 26 kohta).

37 Ks. vastaavasti tuomio 14.1.2015, Abdulrahim v. neuvosto ja komissio (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 47 kohta) ja tuomio 21.6.2017, City Train v. EUIPO (CityTrain) (T-699/15, ei julkaistu, EU:T:2017:409, 15 kohta).

65. Päättyvätkö asianosaiset velvollisuudet tähän?

66. Mielestäni eivät. On totta, että kun lähetys on jätetty postipalvelun tarjoajan kuljetettavaksi, lähettäjä ei voi enää käytännössä vaikuttaa lähetykseen. On kuitenkin syytä tähdentää sitä, että oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämiseen postitse liittyy riskejä viivästyksistä, jotka asianosainen voisi välttää käyttämällä e-Curia-sovellusta. [38]

67. Asianosaisella, joka on valinnut unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohtaan sisältyvän vaihtoehdon, on näin ollen mielestäni velvollisuus seurata lähetystä, jotta se voi ainakin *yrittää* estää näiden riskien toteutumisen. Asianosaisen on nimittäin seurattava tarkkaan ”asian käsittelyn vaiheita” ja osoitettava huolellisuutta noudattaakseen asetettua määräaikaa. [39]

68. Mitä tämä velvollisuus tarkemmin ottaen pitää sisällään käsiteltävän asian yhteydessä?

69. Jos saatavilla on lähetystunnus, asianosaisen on seurattava tarkasti ja säännöllisesti lähetyksen kulkua siihen saakka, kunnes asiakirja toimitetaan asianmukaisesti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon. Jos lähetystunnusta ei ole saatavilla, asianosaisen olisi otettava yhteyttä kirjaamoon (hyvissä ajoin ennen asetetun määräajan päättymistä) varmistuakseen siitä, että allekirjoitettu alkuperäiskappale on saapunut kirjaamoon määräajassa. [40] Jos vaikuttaa siltä, että postinkulku viivästyy, asianosainen voi edelleen yrittää noudattaa asetettua määräaikaa pyrkimällä aktiivisesti paikallistamaan lähetyksen olemalla yhteydessä kyseiseen postipalvelun tarjoajaan ja, jos mitkään muut toimet eivät tuota tulosta, lähettämällä (tai tuomalla, jos se on kohtuudella mahdollista) kirjaamoon uudella alkuperäisellä allekirjoituksella varustetun kannekirjelmän kappaleen, jolla on tarkoitus korvata vanha kadonnut alkuperäiskappale. [41]

70. Toteuttamalla nämä toimenpiteet kyseinen asianosainen voi osoittaa toimineensa huolellisesti – tarvitsematta kuitenkaan tehdä kohtuuttomia uhrauksia. Tältä osin on näin ollen merkityksetöntä, onko olemassa realistinen mahdollisuus noudattaa määräaikaa menestyksellisesti.

71. Näin ollen on katsottava, että jos asianosainen on päättänyt käyttää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohtaan sisältyvää vaihtoehtoa, voidakseen vapautua Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklan nojalla määräajan ylittymisestä aiheutuvasta oikeudenmenetyksestä asianosaisen on osoitettava toimineensa huolellisesti – ryhtymällä kaikkiin toimenpiteisiin, joita siltä voidaan kohtuudella odottaa, asetetun määräajan ylittämisen välttämiseksi. Asianosaisen on siten osoitettava, että allekirjoitettu alkuperäiskappale lähetettiin välittömästi jäljennöksen telekopiolaitteella lähettämisen jälkeen, että alkuperäiskappale lähetettiin sellaisessa postipalvelussa, joka vaikutti riittävältä varmistamaan, että kanteen allekirjoitettu alkuperäiskappale toimitetaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon määräajassa, ja että se on seurannut asianmukaisesti lähetyksen kulkua ja, jos seurannassa ilmeni viivästys, pyrkinyt noudattamaan asetettua määräaikaa.

*d) Välipäätelmä*

72. Valituksenalaisessa määräyksessä unionin yleinen tuomioistuin katsoi ensimmäisessä vaiheessa, että asianosainen voidaan vapauttaa määräajan ylittymisestä aiheutuvasta oikeudenmenetyksestä vain, jos ylittymisen aiheutti tapahtuma, jota ei olisi voitu välttää. Näin toimiessaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen.

38 Jos käytetään e-Curia-sovellusta, lähettäjä saa vastaanottovahvistuksen heti, kun asiakirjat on lähetetty asianmukaisesti unionin tuomioistuimille.

39 Erityisesti tuomio 15.12.1994, Bayer v. komissio (C-195/91 P, EU:C:1994:412, 32 kohta) ja tuomio 22.9.2011, Bell & Ross v. SMHV (C-426/10 P, EU:C:2011:612, 48 kohta). Ks. myös määräys 8.11.2007, Belgia v. komissio (C-242/07 P, EU:C:2007:672, 17 kohta).

40 Toisenlaisesta näkemyksestä ks. tuomio 14.1.2015, Abdulrahim v. neuvosto ja komissio (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 50 kohta).

41 Ks. vastaavasti tuomio 14.1.2015, Abdulrahim v. neuvosto ja komissio (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, 52 kohta).

73. Tämän virheen ei kuitenkaan pitäisi käsiteltävässä asiassa johtaa valituksenalaisen määräyksen kumoamiseen. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perusteluita rasittaisi oikeudellinen virhe, mutta tuomiolauselma on perusteltu muiden oikeudellisten perustelujen vuoksi, tällainen virhe ei voi johtaa kyseisen tuomion kumoamiseen, vaan perustelut on korvattava.[42]

74. Koska unionin yleinen tuomioistuin tutki toisessa vaiheessa toimenpiteet, joihin RF oli ryhtynyt välttääkseen määräajan ylittämisen, havaittu oikeudellinen virhe ei vaikuta valituksenalaisen määräyksen määräysosaan.

75. Valituksenalaisesta määräyksestä ilmenee, että RF lähetti allekirjoitetun alkuperäiskappaleen välittömästi sen jälkeen (eli samana päivänä), kun se oli lähettänyt alkuperäiskappaleen jäljennöksen unionin yleiselle tuomioistuimelle telekopiolaitteella, ja että se lähetti alkuperäiskappaleen kirjattuna lähetyksenä ja käyttäen palvelua, joka vaikutti riittävältä varmistamaan lähetyksen toimittamisen perille määräajassa. RF ei kuitenkaan esittänyt lisänäyttöä sen osoittamiseksi, että se oli pyrkinyt seuraamaan lähetyksen kulkua ja, kun viivästys havaittiin, ryhtynyt toimenpiteisiin määräajan ylittämisen välttämiseksi.[43] Toisin sanoen unionin yleinen tuomioistuin oli oikeassa katsoessaan, ettei RF ollut osoittanut huolellisuutta asetetun määräajan noudattamiseksi.

76. Katson näin ollen, että valituksenalaisen määräyksen perustelut on korvattava ja on hylättävä väite, jonka mukaan tulkitsemalla väärin Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaa unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, ettei RF ollut osoittanut ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa.

77. Ensimmäinen ja toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä perusteettomina.

*2. Kolmas valitusperuste*

78. RF väittää, että unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti, ettei valittaja ollut näyttänyt toteen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettujen ennalta arvaamattomien seikkojen olemassaoloa. RF:n mukaan ennalta arvaamattomien seikkojen osoitettiin olevan olemassa: se paitsi esitti näistä seikoista enemmän näyttöä, kuin oli tarpeen, myös toimitti kaikki käytettävissään olevat todisteet yleisesti.

79. Komissio väittää, että valittajan esittämät väitteet liittyvät tosiseikkoja koskeviin toteamuksiin ja että ne on jätettävä tutkimatta.

80. Olen samaa mieltä komission kanssa. Tässä valitusperusteessa toistetaan pohjimmiltaan ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä jo esitetyt perustelut, joskin pelkästään tosiseikkojen näkökulmasta.

81. Kuten hyvin tiedetään, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ja SEUT 256 artiklan nojalla unionin yleisellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta määrittää tosiseikat ja arvioida näitä tosiseikkoja. Unionin tuomioistuimessa voidaan nimittäin hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Unionin tuomioistuin voi siten harjoittaa tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja unionin yleisen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa.[44] Tosiseikkojen arvioiminen uudelleen ei ole oikeuskysymys, joka kuuluu

42 Ks. mm. tuomio 26.1.2017, Zucchetti Rubinetteria v. komissio (C-618/13 P, EU:C:2017:48, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Valituksenalaisen määräyksen 26 kohta.

44 Ks. mm. tuomio 25.7.2018, komissio v. Espanja ym. (C-128/16 P, EU:C:2018:591, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin. Näin on lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetyt tosiseikat tai selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, jolloin väitetyn vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmettävä asiakirja-aineistosta. [45]

82. Kolmannella valitusperusteellaan RF pyrkii selvästi siihen, että sen unionin yleiselle tuomioistuimelle esittämät tosiseikat ja selvitysaineisto arvioidaan uudelleen, väittämättä kuitenkaan, että ne olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla. Tämän perusteella kolmas valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

*3. Neljäs valitusperuste*

83. RF väittää, että valituksenalaisessa määräyksessä unionin yleinen tuomioistuin rikkoi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1 artiklaa, 6 artiklan 1 kappaletta ja 14 artiklaa. Sen näkemyksen mukaan tapa, jolla unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklaa, estää asian saattamisen unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi siltä osin, kuin kyse on asianosaisista, jotka asuvat tai ovat sijoittautuneet huomattavan etäälle unionin tuomioistuinten toimipaikasta. RF myös katsoo, että unionin yleisen tuomioistuimen kyseisestä määräyksestä esittämällä suppealla tulkinnalla syrjitään oikeudenkäynnin asianosaisia sen mukaan, missä niiden asuin- tai kotipaikka on.

84. Komissio väittää ensisijaisesti, että tämä valitusperuste on jätettävä tutkimatta. Syynä tähän on se, että RF viittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa eikä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä perusoikeuskirja) taattuihin oikeuksiin ja että RF:n esittämät väitteet ovat epäselviä. Komissio joka tapauksessa katsoo, että tämä valitusperuste on perusteeton.

85. Valittaja on vastauskirjelmässään selventänyt, että tämä valitusperuste koskee perusoikeuskirjan johdanto-osan ja 20, 21 ja 47 artiklan rikkomista.

86. Tämä ei kuitenkaan riitä. Valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin tuomion kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi. [46]

87. Tulkitsen tätä valitusperustetta siten, että siinä väitetään lähinnä, että unionin yleisen tuomioistuimen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklasta esittämällä tulkinnalla syrjitään RF:n kaltaista asianosaista, joka ei ole sijoittautunut unionin tuomioistuinten läheisyyteen. Tämä johtuu siitä, että valituksenalaisen määräyksen mukaan asianosainen, joka haluaa käyttää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta eli käyttää sekä telekopiolaitetta että postia oikeudenkäyntiasiakirjojen lähettämiseen unionin yleiselle tuomioistuimelle, ei voi vedota epätavalliseen viivästykseen postinkulussa oikeuttaakseen asetetun määräajan noudattamatta jättämisen. Jotta RF voi olla varma siitä, ettei sille aiheudu määräajan ylittämisestä oikeudenmenetystä, se ei näin ollen voi käyttää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 73 artiklan 3 kohtaan sisältyvää mahdollisuutta. Sen sijaan RF:n on lähetettävä kanne postitse riittävän hyvissä ajoin ennen asetetun kahden kuukauden määräajan (johon lisätään unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 60 artiklan mukaisesti pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenen päivää) päättymistä.

88. RF:n väite on mielestäni jossain määrin aiheellinen. En kuitenkaan voi sivuuttaa sitä, ettei tätä valitusperustetta ole yksilöity riittävästi kanteessa ja että se on ilmaistu yleisesti esittämättä johdonmukaisesti oikeudellisia perusteluja, jotka muodostavat perustan esitetyille väitteille. Yksinkertaisesti sanottuna väitteissä on epätarkkuuksia.

45 Ks. esim. tuomio 6.9.2018, Klein v. komissio (C-346/17 P, EU:C:2018:679, 124–126 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Ks. mm. tuomio 20.9.2018, Agria Polska ym. v. komissio (C-373/17 P, EU:C:2018:756, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

89. Koska unionin tuomioistuimen tehtävä ei ole kehittää tai täydentää valittajan perusteluja, jotta asiakysymys voidaan ratkaista, kehotan unionin tuomioistuinta jättämään tämän valitusperusteen tutkimatta. RF ei etenkään ole yksilöinyt oikeudellisesti kestävää vertailukohtaa, kun kyse on valituksenalaisesta määräyksestä väitetysti seuraavasta syrjinnästä, eikä selittänyt, miten valituksenalaista määräystä voitaisiin tulkita siten, että siinä loukataan perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettua oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

90. Neljäs valitusperuste on näin ollen jätettävä tutkimatta.

### *B Arvioinnin seuraukset*

91. Olen edellä todennut, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellisiä perusteita todetessaan, ettei Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 45 artiklassa tarkoitettujen ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassaoloa ole osoitettu. Edellä selitetyistä syistä katson kuitenkin, ettei valituksenalaista määräystä ole aihetta kumota tämän oikeudellisen virheen vuoksi.

92. Valitus on siten hylättävä kokonaisuudessaan.

## V Oikeudenkäyntikulut

93. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

94. Jos unionin tuomioistuin yhtyy valituksesta esittämääni arvioon, unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 137, 138 ja 184 artiklan mukaisesti RF olisi velvoitettava korvaamaan molemmissa oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

## VI Ratkaisuehdotus

95. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen

– velvoittaa RF:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.